

Vydání vztahují se hlavně na správu ústřední, pense, výdaje sociální, humanitní, zdravotní, hospodářské a kulturní. V rubrice kulturní výdaje jsou obsaženy hlavně knihovny, čítárny a musea. Ve vydáních jest číselně zřetelně kompetence a úkoly župní správy.

Největším nedostatkem jest, že všechny rozpočty župní doprovázeny jsou nezbytností každého nynějšího rozpočtu, značným deficitem, který bude nutno uhraditi dosti vysokými přírážkami župními.

Okresy, které jako právnické osoby budou podávati své rozpočty samostatně, prozatím jich nepodaly, poněvadž vlastního základního jmění okresního dosud není, a rovněž otázka jejich příjmů není dosud vyřešena. Podle župního zákona mají i okresy právo vyměřovati příspěvky pro své účely, kromě toho má se jim dostati přidělů od žup. Prozatím však pouze dvě župy zařadily tento příspěvek do svých rozpočtů s požadavkem revise, jak bylo těchto peněz rozpočtově využito. Teprve potom bude možno přesně určití přírážky župní, případně též okresní, a objeví se nám úplně jasný obraz o stavu hospodářství těchto samospráv.

Jaroslav Ocelík, Bratislava.

Boj o tiskovou novelu byl v našich poměrech zjevem zajímavým a mimořádným. Je to boj dvou mocenských činitelů v demokratickém státě: vládnoucích, politických stran a tisku. Mimořádným zjevem jest tento boj proto, že — alespoň u nás — nenavykli jsme pohlížeti na tyto dva činitele jako na různé a samostatné, spíše jeví se nám vždy jeden z nich — tisk — jako námezdní přísluhovatel a bojovník druhého. Nemáme vlastně jiného tisku než stranicko-politického a tu pak je zcela nutná a správná představa, že všechna žurnalistika je jen ancilla politiky. Díváme se na jednotlivé strany tak, že lidi v nich činné dělíme na politiky-novináře a politiky »pravé«, k nimž patří ovšem generálové politických stran: a případné spory mezi žurnalisty ve straně a ostatní stranou pokládáme za interní záležitosti strany. Zde však politikové navrhli zákon, který dopadá na všechny novináře. A tu jsme viděli zajímavou tendenci, aby si novináři podali ruce přes hranice politických stran proti této. To je ovšem tendence za dnešního stavu marná. Proto boj novinářů proti osnově omezil se v ostřejších formách jen na listy stran opozičních, kde jsou politikové a žurnalisté ovšem zajedno, a snad uvnitř stran. Ačkoliv od počátku bylo lze předvídati marnost boje novinářů, protože, jak právě řečeno, dnes není tisk samostatným činitelem ve státě, přece zanechala tato epizoda mnohde touhu po tom, aby jím byl, touhu po tisku nezávislém nebo aspoň méně závislém na politických stranách, po tisku, který by získával a přesvědčoval jen svojí úrovní. Otázka je, je-li u nás vůbec možný.

Také v meritu věci jde vlastně o boj dvou stavů: politiků a žurnalistů. O to totiž, u kterého má býti sníženo riziko povolání. Nestranně řečeno, šlo o otázku, co je menším zlem, zda stav, aby novináři bylo znemožněno upozorňovati na zlořády, které nemůže dokázati, nebo stav, kde by každý ve veřejném životě činný mohl býti případně beztrestně napaden novinami za vinu nespáchanou. Obě eventuality jsou nesporně zlem a proto jsou tu polemiky s obou stran tak snadné.

To je jádro věci. Po formální stránce nelze ovšem s mnohým souhlasiti. Zejména s tímto typem příležitostných zákonů, které upravují jen detail z materie, jež celá volá po nové úpravě.

—n—

Zajímavá statistika. Jak známo, reforma občanského zákona děje se tím způsobem, že za podklad jednání vzal se rakouský občanský zákoník a jeho jednotlivé partie probírají 7—8členné subkomitety. Tyto subkomitety skončily již své práce a elaboráty byly dány ministerstvem unifikací ku přezkoumání t. zv. slovenské komisi pro obor občanského práva, ježto nový občanský zákoník má platiti pro celou republiku. Tato slovenská komise zahájila své porady dne 22. března 1923, a měla v minulém roce 7 zasedání, každé po třech půldenních schůzích, tudíž celkem 21 schůzí. Členů měla komise 25, a to 2 universitní profesory, 11 soudců, 11 advokátů a 1 veřejného notáře. Komise probírala již všechny části občanského zákona až na právo rodinné. Jak tato sloven-

ská komise chápala důležitost svého úkolu, podávají výmluvný obraz tyto číslice:*) Ze všech členů komise ani jeden nesúčastnil se všech 7 zasedání, jeden pouzeúčastnil se šesti zasedání, 5 členů pěti zasedání, 2 členové čtyř, 6 členů tří, 1 člen dvou, 6 členů pokládalo za svou povinnostúčastniti se pouze jednoho zasedání a 4 členové neuznali vůbec kdykoli práci seúčastniti. Z 25 členů pouze 8 členůúčastnilo se víc než polovice všech zasedání. — A jak vypadaly jednotlivé schůze této komise? Schůzí těch bylo celkem 21: z toho na všech schůzích nebyl přítomen ani jeden, ba nejpilnější člen (I)účastnil se pouze 15 schůzí, 1 člen byl ve čtrnácti, 1 na třinácti, 1 na dvanácti, 1 na jedenácti, 2 na devíti, 4 na šesti, 2 na pěti, 2 na třech, 3 na jedné, aby pak se již tam vůbec neukázali, a 4 členové nebyli vůbec nikdy přítomni. Ze všech 25 členů na víc než polovici schůzích bylo přítomno pouze 5 členů. Možno pak mluvit o tom, že by věc tak důležitá, jako jest reforma občanského zákona, byla znalci slovenskými důkladně probrána? Nyní neuznají za vhodné vůbec do schůzí se dostaviti, a až reforma vypracovaná neúměrnou pílí několika stane se zákonem, bude se do nich tlouci, že vytvořili dílo nedokonalé. Difficile est satiram non scribere. dnk.

Dr. Ed. Beneše »Nesnáze demokracie«. (V cyklu přednášek o demokracii, 7. dubna t. r.) Nesnáze demokracie jsou dnes problémem dne. Všude mluví se o krizi demokracie a zároveň o krizi parlamentarismu, což navzájem spolu souvisí. Řešit ony krise znamená nalézt vady dnešního života.

Po stránce filosofické má demokracie své prvky v teoriích moderních filosofů, historiků a politiků na základě rovnosti, bratrství a z nich vyplývající humanity — lidskosti. Rovnost v demokracii znamená rovnost sociální, ale také mravní; v bratrství na mravním podkladě vystává prvek citový. Svoboda, náš nejvyšší statek zahrnuje v sobě nejen práva, ale také povinnosti, respekt jednoho ke druhému. Hesla zapadnou, nejsou-li uvedena v život; je třeba, aby byla aplikována, normována. Tím narazili jsme na autoritu. Žádná vládní forma se neobejde bez autority, ani demokratická; jde však o to, aby se našla autorita bez násilí, všemi uznaná, vzbuzující úctu ne mocí, ale vnitřní vážností. Na otázku, kdo má tvořit onu ideální autoritu, odpovídá řečník: Všichni stejně a společně, pak vládne v duchu demokracie, žádajícím spoluúčast všech. Prakticky uskutečňuje se vláda všech principem zastupitelským, který vyžaduje vysokou a vyspělou mravní a kulturní hodnotu občanů. Zásada zastupitelská naráží na problem vůdců. Demokracie, tof stálá práce, opírající se o vědu, tudíž o pravdu, poctivost a upřímnost; to vyžaduje ovšem veřejné projednávání zákonů, stálý a přímý styk vůdců s lidem a respektování upřímné a objektivní kritiky. InSTITUTE vůdců do jisté míry potírá princip demokracie, však jiným, vhodnějším způsobem tento problem řešiti nelze. Demokracie dovede utvořit autoritu, odpovídající základním jejím požadavkům, moderní demokratický občan žádá autoritu osob, které své postavení a své oprávnění v rozhodování zakládají na věcné znalosti, poctivosti a oddanosti demokracii jakož i důstojnosti a politické schopnosti. Problem demokratické autority je tedy problem výchovy k demokracii a síce jak vůdců, tak i mas.

Dosud jsme na přelomu. Opustili jsme jedno vývojové stadium — absolutism — a do druhého jsme ještě nálezitě nevnikli. Demokracie je doposud stálý boj; propracováváme se pozvolna k ní. Vzhledem k počtu nepřátel je to práce těžká, jak velkorysá — tak také i drobná — však plodná. Moderní demokracie rozšiřuje se do všech institucí, zasahá do celého života jak po stránce politické, tak i sociální, hospodářské a kulturní. K ucelení tohoto názoru prospěl velmi mnoho také socialismus, předpokládající radikální zdemokratizování hospodářského života.

Nutno ještě se zmíniti o nepřátelech demokracie: jsou to živly jak

*) Viz Publikácie ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy, II., str. 123.